

5 dagen in mei 1940

Op 10 mei 1940 vallen Duitse troepen ons land binnen. Rond 04.00 'morgens landen Duitse parachutisten rond de steden Den Haag, Rotterdam en Dordrecht. Hun doel is onder andere om de Moerdijkbruggen te veroveren zodat de Duitse tanks kunnen doorstoten.

Tegelijkertijd rukken Duitse grondtroepen op vanuit het oosten en het zuiden. de opperbevelhebbers van Nazi-Duitsland met aan het hoofd führer Adolf Hitler hoopt zo, zo snel mogelijk, naar het Nederlandse regeringscentrum in Den Haag door te stoten. Het doel is om het kabinet en koningin Wilhelmina in handen te krijgen.

De aanval op de Moerdijkbruggen en de bruggen bij Dordrecht en Rotterdam werd uitgevoerd door eenheden van de 7e Fliieger Division onder leiding van General-major Kurt Student, en werd hiertoe versterkt met eenheden van het 22e Infanteriedivision Luftlande. In Nederland werd bij de Moerdijkbruggen, centraal op het Eiland van Dordrecht en op Waalhaven één Duits bataljon parachutisten afgeworpen. Dezen hadden als taak de bruggen bij Moerdijk en Dordrecht veilig te stellen voor de opmars door de 9e pantserdivisie. Zo ver naar achteren hadden de bruggen een verdediging die niet in de hoogste staat van paraatheid was gebracht in de nacht ervoor. De Moerdijkbruggen kwamen dan ook binnen korte tijd in Duitse handen. Ook de bruggen bij Dordrecht/Zwijndrecht kwamen vrijwel direct in Duitse handen. Hierna brandde de strijd om het Eiland van Dordrecht los, waarbij ruim 200 Nederlandse militairen omkwamen. Nederlandse troepen hielden tot het eind van de strijd stand in het noorden van het Eiland van Dordrecht. De strijd rond de bruggen - die voor beide zijden bijzonder bloedig en intensief was - duurde de ruim vier dagen en eindigde met het beruchte bombardement op Rotterdam. Pas hierna slaagden de Duitsers erin de bruggen te overschrijden - maar niet voordat de stad had moeten capituleren.

De Peel-Raamstelling in Noord-Brabant was een Nederlandse verdedigingslinie die in 1939 werd aangelegd en op 10 mei 1940, de eerste Nederlandse oorlogsdag is gevallen. Op papier de sterkste verdedigingsstelling van het Nederlandse leger in 1940, maar ontgaan van haar kracht door het besluit in april 1940 om de hoofdmacht van de verdediging in Noord-Brabant op de eerste oorlogsdag te laten verplaatsen naar Vesting Holland. De slag bij Mill was de meest bloedige in de meidagen van 1940 binnen het tijdsbestek van (minder dan) 24 uur en binnen zo'n klein gebied. Slechts de strijd om de stoplijn op de Grebbeberg op 13 mei kan de vergelijking doorstaan.

Op 11 mei 1940 begint de strijd om de Grebbelinie. De Grebbelinie is een verdedigingswerk dat het gebied tussen Rhenen en het IJsselmeer beslaat. Het Nederlandse leger verzet zich tot het uiterste. Het lukt de Duitsers dan ook niet om de bruggen aan de noordoever van de Rotterdamse Maas in te nemen. De Grebbeberg ligt in de gemeente Rhenen te Utrecht. De Slag om de Grebbeberg (11 mei - 13 mei 1940) is een episode tijdens de Duitse inval in Nederland, die werd gekenmerkt door hevige en bloedige gevechten. Een Duitse legermacht van ongeveer 23.000 man probeerde bij de Grebbeberg ten oosten van Rhenen door de Grebbelinie te breken.

Op 12 mei 1940 bereiken Duitse troepen de Moerdijk en dringen de Vesting Holland binnen. De vesting Holland noemen wij nu de Randstad. In het oosten dringen Duitse troepen door tot in het hart van de Grebbelinie. De Duitse troepen strijden tegen eenheden van het IIe Legerkorps aangevuld met reservetroepen.

Op 13 mei mislukte een belangrijke Nederlandse tegenaanval ten noorden van de berg; tegelijkertijd werd op de berg zelf de achterste hoofdstelling onder de voet gelopen en brak het moreel van de reserves, continu bestookt door artillerievuur en die dag ook door duikbommenwerpers, waardoor ze naar het westen wegluchtten. Er werd besloten de hele Grebbelinie te ontruimen. Het Nederlandse leger verloor tijdens de strijd om de

Grebbeberg volgens een telling van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie achttien officieren, 344 manschappen van een lagere rang en twintig vermisten, voor een totaal van 382. In totaal werden er door Nederland 15.000 verdedigers ingezet. Tegelijkertijd werd de afsluitdijk met succes verdedigt door Nederlandse troepen. Hier trekken de Duitse troepen zich terug. Voor de veroveringsplannen van Duitsland maakt dat echter niet veel uit. Het kabinet en koningin Wilhelmina vluchten via IJmuiden naar Engeland.

Om 03.30 uur op 10 mei werd koningin Wilhelmina gewaarschuwd over de ophanden zijnde Duitse aanval. In de loop van de dag was er contact met Londen over het vertrek van Juliana en haar gezin. Hoewel er Engelse schepen naar IJmuiden werden gestuurd, bleek een vertrek op 10 mei niet mogelijk door Duitse luchtlandingstroepen in de omgeving van vliegveld Valkenburg. De Koninklijke familie overnachtte in de nacht van 10 op 11 mei in de kleine schuilkamer van Paleis Noordeinde. Een tweede vertrekpoging op 11 mei mislukte door de Duitse luchtlandingstroepen. Het kabinet discussieerde op 11 mei over de wenselijkheid van het eigen vertrek en adviseerde het vertrek van de koningin. Het grondwettelijke aspect kwam daarbij aan de orde. Artikel 21 van de grondwet van 1938 luidde: In geen geval kan de zetel der regering buiten het Rijk worden verplaatst. Maar men vond dat de grondwet het kabinet niet kon verplichten zich te laten gevangennemen. Op 12 mei slaagden Juliana, Bernhard en hun kinderen erin met een pantserauto van De Nederlandsche Bank IJmuiden te bereiken en in te schepen.

In de ochtend om 04.00 uur belde koningin Wilhelmina, koning George VI van het Verenigd Koninkrijk op en vroeg om hulp. De ministers Van Kleffens en Welter waren op 10 mei naar Londen vertrokken en hadden op de middag van 12 mei al een onderhoud met premier Winston Churchill gehad met hetzelfde verzoek, maar van Britse kant had men geen middelen om op korte termijn te kunnen helpen.

In eerste instantie werd afgesproken dat zij met de Britse torpedootjager HMS Hereward (H93) zou uitwijken naar Zeeland. Toen dit niet meer haalbaar bleek, werd na overleg besloten naar Groot-Brittannië te varen. 's Avonds zette zij voet aan wal in Groot-Brittannië. Daar werd zij ontvangen door de Engelse koning.

Na haar aankomst in Londen richtte Wilhelmina zich met een proclamatie tot het Nederlandse volk. Zij legde uit dat zij niet uit lafheid naar Engeland was vertrokken, maar dat het harde, maar noodzakelijke besluit (moest) worden genomen de zetel der regering te verplaatsen naar het buitenland. Op dat moment waren ook de Poolse en de Noorse regeringen reeds uitgeweken naar Londen. In Engeland werd door de regering overwogen door te reizen naar Canada of de Verenigde Staten. Omdat Amerika neutraal was, wat de regering en Wilhelmina zou belemmeren in de oorlogsvoering, viel de keus op Canada. Maar omdat de Engelse koninklijke familie bleef, vond de regering dat men het niet kon maken naar Canada uit te wijken. Uiteindelijk vertrok alleen prinses Juliana met haar twee kinderen naar Canada, waar zij de hele oorlog zouden blijven.

Een andere optie was te vertrekken naar Nederlands-Indië. Dat zou als voordeel hebben dat men min of meer voldeed aan het gestelde in de grondwet, maar Wilhelmina vond het er te warm. Een andere belangrijke afweging was dat een vertrek naar Nederlands-Indië de indruk zou kunnen wekken dat de strijd in Europa werd opgegeven

Op 14 mei stelt het Duitse oppercommando een ultimatum aan de Nederlandse troepen die Rotterdam verdedigen. Ofwel zij geven zich over ofwel wordt Rotterdam gebombardeerd. De Nederlandse troepen kiezen voor overgave. Helaas mondt dit uit in een ramp. Duitse piloten, onderweg naar Rotterdam, worden met lichtkogels op de hoogte gesteld van de overgave van de Nederlandse troepen. De boodschap komt niet goed over en een aantal piloten laten toch hun bommen (97.000 kilo) los boven Rotterdam. 800 mensen komen hierbij om het leven en Rotterdam wordt bijna geheel verwoest.

Op 15 mei wordt door Generaal Henri Winkelman de capitulatie ondertekend. Belangrijkste reden is de angst voor meer bombardementen. Vanaf dat moment is Nederland bezet door

Duitsland. In de gevechten voorafgaand aan de capitulatie zijn er in totaal 2200 Nederlandse militairen en 2000 burgers om het leven gekomen door de oorlogshandelingen.

Binnen 5 dagen was de strijd om Nederland beslist. Op 10 mei 1940 werden ook België en Frankrijk aangevallen.

België capituleerde na 18 dagen op 28 mei. Op de eerste dag, in de eerste uren van de aanval, werd de gehele Belgische luchtmacht vernietigd voordat ook maar één vliegtuig had kunnen opstijgen. De belangrijkste redenen voor de overgave waren echter munitietekort, gebiedsverlies en het uitblijven van hulp van de bondgenoten.

Frankrijk hield het nog anderhalve maand vol naar de inval. Op 25 juni gaf het land zich over. Vanaf de Duitse inval tot zo'n 10 dagen daarna waren de Duitse troepen al doorgestoten naar de kust. De inval kwam voor Frankrijk te snel waardoor de Franse verdediging te laat op gang kwam. In de eerste dagen was er bijna geen weerstand.

Een maand eerder op 9 april werden zowel Denemarken als Noorwegen aangevallen.

Denemarken gaf zich al na 6 uur over. Bijna zonder enige strijd. Hierdoor konden de Duitse troepen vrijwel direct doorstoten naar Noorwegen.

Noorwegen was niet goed voorbereid op de oorlog niettemin hebben zij tot 9 juni gevochten voor zij zich overgaven. Precies 2 maanden.

Engeland werd op 10 juli aangevallen. Hier werd de strijd voornamelijk in de lucht gevoerd. Engeland had hierbij het voordeel dat zij de Duitse vliegtuigen dankzij de radarapparatuur zagen aankomen. Bovendien hadden zij het voordeel dat ze boven eigen gebied vlogen waardoor zij meer brandstof tot hun beschikking hadden dan de Duitse vliegtuigen die eerst het kanaal moesten oversteken en bovendien brandstof over moesten houden voor de terugweg. Zo konden zij dus langer vechten en achtervolgen dan de tegenstander. Duitsland staakte de invasie op 31 oktober. De slag om Engeland werd gewonnen door de Engelsen.